

Ναύαρχος Δημήτριος Κιοσσές

Θεωρώ μεγάλη μου τιμή να μιλήσω σήμερα για τον αείμνηστο ναύαρχο Δημήτριο Κιοσσέ, επ' ευκαιρία της εκδήλωσης που η γενέτειρά του τον τιμά για την προσφορά του στην πατρίδα σε καιρούς χαλεπούς, καιρούς πολέμου αλλά και μετά απ' αυτόν.

Με τον γιό του Νίκο, αγαπητό φίλο και συμμαθητή από τη ΣΝΔ, θυμάμαι ότι, από εκείνα τα μεταπολεμικά χρόνια μαζί και με άλλους συναδέλφους, συζητούσαμε και ακούγαμε ιστορίες για τη δράση του Ναυτικού μας στον πόλεμο. Νεαροί αξιωματικοί τότε προσπαθούσαμε να μάθουμε όσο το δυνατόν περισσότερα, τιμώντας και θαυμάζοντας αυτή τη γενιά των πολεμιστών. Ένας από αυτούς ήταν και ο αείμνηστος ναύαρχος Δημήτριος Κιοσσές.

Ο Δημήτριος Κιοσσές γεννήθηκε στον Πόρο το 1905 και το 1920 εισήλθε στη Σχολή Ναυτικών Δοκίμων από την οποία αποφοίτησε το 1926 ως μάχιμος Σημαιοφόρος. Έλαβε όλους τους εξελικτικούς βαθμούς μέχρι το 1961 που έγινε αντιναύαρχος, Αρχηγός ΓΕΝ και διοικητής της συμμαχικής ναυτικής Διοικήσεως Ανατολικής Μεσογείου (COMED EAST). Αποστρατεύθηκε το 1963 τη αιτήσεί του με το βαθμό του αντιναυάρχου και τον τίτλο του επίτιμου Αρχηγού ΓΕΝ. Ως γενικός αξιωματικός διετέλεσε το 1958 Αρχηγός Ναυτικής Εκπαιδεύσεως (ΑΝΕ) και Αρχηγός Αιγαίου Πελάγους (ΑΑΠ, 1959-1961).

Φοίτησε στη Σχολή Πυροβολικού (1937-1938) λαμβάνοντας αντίστοιχο πτυχίο εξειδίκευσης και στη Ναυτική Σχολή Πολέμου (1949).

Υπηρέτησε σε πλοία επιφανείας και σε επιτελικές και διοικητικές θέσεις.

Στη διάρκεια του Ελληνο-ιταλικού και Ελληνο-γερμανικού πολέμου, πλωτάρχης ων, υπηρέτησε ως Διοικητής Αντιαεροπορικής Αμύνης Αττικής και στη Γενική Διεύθυνση Ναυτικού του Υπουργείου Εθνικής Αμύνης (1941-1942).

Διέφυγε από την κατεχόμενη Ελλάδα και παρουσιάστηκε τον Απρίλιο του 1942 στη Μέση Ανατολή. Ως πλωτάρχης διετέλεσε διοικητής του Κέντρου Εκπαιδεύσεως Εξωτερικού στο Τσάταμ της Αγγλίας και στη συνέχεια κυβερνήτης της κορβέτας «Κριεζής» (1944-1945).

Ο «Κριεζής», πρώην HMS «Coreopsis», ήταν μία από τις τέσσερις κορβέτες κλάσης «Flowers» που παραχωρήθηκαν από τους Άγγλους στο Ναυτικό μας με ύψωση της ελληνικής σημαίας το Νοέμβριο του 1943. Το πλοίο με κυβερνήτη τον τότε πλωτάρχη Δημήτριο Κιοσσέ, μετά την προκαταρκτική εκπαίδευση του πληρώματος στην Αγγλία, έλαβε αξιόπαινο μέρος από τις αρχές του 1944 σε περιπολίες και συνοδείες νηοπομπών στον Ατλαντικό μεταφέροντας πολεμικό υλικό από τη Νέα Γη της Αμερικής στην Αγγλία και τη Ρωσία μέσω Ισλανδίας. Ένα πεδίο έντονης δράσης των εχθρικών υποβρυχίων, των επικίνδυνων U-Boats, με τις συνοδείες αυτές να αποτελούν μία από τις πλέον επικίνδυνες αποστολές των συμμαχικών πλοίων στη σκληρή μάχη του Ατλαντικού της οποίας η ευτυχής έκβαση συνετέλεσε πολύ στην τελική νίκη.

Ανατρέχοντας στα αρχεία του περιοδικού «Ναυτική Ελλάς» το οποίο υπηρετώ επί έντεκα χρόνια, πρώτα ως Πρόεδρος της Ε.Θ.Ε. και τώρα ως Διευθυντής, βρήκα άρθρο του αειμνήστου ναυάρχου που είχε γράψει στο τεύχος 163 (Ιούνιος 1946) όταν ήταν αντιπλοίαρχος κυβερνήτης του ΒΠ «Πίνδος», με τίτλο: «Η κορβέτα «Κριεζής» στην απόβαση της Νορμανδίας.» Μεταφέρω αυτούσια τα σπουδαιότερα μέρη του άρθρου αυτού.

«Εις τον νουν μου έρχονται σήμερον αναμνήσεις ωραία και αι αναμνήσεις είναι από τας επιχειρήσεις που έγιναν εις την Νορμανδίαν την 6^{ην} Ιουνίου του 1944.

Εις τας επιχειρήσεις αυτάς έλαβον μέρος δύο ελληνικά κορβέτται: η μία ήτο ο «Τομμάζης» και η άλλη ο «Κριεζής» [...]

Τα πληρώματά τους ήσαν Έλληνες πάσης προελεύσεως και παντός επαγγέλματος κατά τον ειρηνικόν βίον. Ήσαν Έλληνες διαμένοντες εις την Ελλάδα, Έλληνες της Αιγύπτου [...], της Περσίας [...], της Γαλλίας και Έλληνες διαμένοντες εις Αγγλίαν. Ήσαν ναύται του Εμπορικού Ναυτικού, δικηγόροι, εφοπλισταί, φοιτηταί, εργάται, λογισταί [...]. Πολλοί από τους υπηρετούντες δεν εγνώριζον τελείως την ελληνικήν [...]

Εν τούτοις, όλοι αυτοί, έχοντας το δαιμόνιον της θαλάσσης, που το έχει ο καθένας που έχει ελληνικό αίμα, με τας φιλοτίμους προσπαθείας των και με την εκπαίδευσιν επί τη βάσει του αγγλικού συστήματος, όχι μόνον απετέλουν καλόν σύνολον, αλλά και πολλάκις απέσπασαν κολακευτικούς λόγους εκ μέρους των Βρεταννών ναυτικών διοικητών.

Ο «Κριεζής» ειργάσθη επί τέσσαρες μήνας εις την Διοίκησιν των Δυτικών Προσγείων (Western Approaches), με βάση το Liverpool και ελάμβανε μέρος εις τας συνοδείας νηοπομπών εις τον Βόρειον Ατλαντικόν, από των αγγλικών ακτών εις την Νέαν Γην. Μετά ταύτα ειργάσθη εις την Διοίκησιν του Portsmouth με βάση το Portsmouth και Portland από όπου έλαβε μέρος εις την απόβασιν της Νορμανδίας. Από το τέλος Οκτωβρίου του 1944 ειργάσθη εις την Μεσόγειον με βάση την Αλεξάνδρειαν και τον Τάραντα.

Τώρα, λοιπόν, ας αρχίσω να εξιστορήσω, όσο μπορώ συντομώτερον, τα των επιχειρήσεων εις την Νορμανδίαν.

Αι επιχειρήσεις εγένοντο την αυγήν της 6^{ης} Ιουνίου 1944 και, στεφθείσαι από επιτυχίαν, υπήρξαν εκείναι αι οποίαι ηνάγκασαν την Γερμανίαν να υποταγή άνευ όρων πριν ή παρέλθη έτος από την ημέραν κατά την οποίαν ήρχισαν.

Αι επιχειρήσεις επρόκειτο κανονικώς να αρχίσουν την 5^{ην} Ιουνίου 1944, ανεβλήθη όμως η έναρξις των κατά 24 ώρας, λόγω θυέλλης [...]

Η προπαρασκευή υπήρξεν από πάσης απόψεως αρτιωτάτη και ήτο, κατά κυρίαν γραμμήν, έργον του βρετανικού επιτελείου [...] Τα της επιχειρήσεως διελαμβάνοντο εις τόμον ογκώδη [...] η δε επιχείρησις έφερε το όνομα “Neptune”.(*)

Δύο μήνας προ της επιχειρήσεως ο «Κριεζής» είχεν εργασθή εις συνοδείας νηοπομπών και ανθυποβρυχιακάς περιπολίας. Ενθυμούμαι ότι μία ή δύο φορές είχαμε εξέλθει εις την ξηράν [...]

Από της μεσημβρίας της 3^{ης} Ιουνίου 1944 όλα τα αποβατικά και τα συνοδά ήσαν αγκυροβολημένα εις τας προκαθορισμένας θέσεις [...]. Το πλοίο μας [...] εις το West Solent μαζί με την βρετανικήν κορβέτταν “Campanula” και τα δέκα Αμερικανικά αρματαγωγά που επρόκειτο να συνοδεύσωμεν [...]

Εξημέρωσε η 5^η Ιουνίου και το μεσημέρι [...] ήρχισαν να διαπλέουν το αγκυροβόλιόν μας οι ομάδες της αποβατικής κρούσεως, Αποπλεύσαμεν με την ομάδα μας [...] συνοδεύοντες νηοπομπήν εξ 11 πλοίων φορτωμένων με αυτοκίνητα, μοτοσυκλέττας και πεζικόν της 50ής Βρεταννικής Μεραρχίας Northubrian.

Ο πλους εγένετο με καιρόν σχετικώς καλόν και με συνεχή κάλυψιν από αέρος [...]

Εις το προπέτασμα κατείχομεν την πρωραίαν θέσιν [...] το HMS “Campanula” την πρυμναίαν [...] Καθ’ όλην την διάρκειαν του πλου, καθώς και παρά τας ακτάς ουδεμίαν συναντήσαμεν εχθρικήν ενέργειαν [...]

Την 10:55 μ.μ. της ίδιας ημέρας διετάχθημεν όπως αποπλεύσωμεν δια Αγγλίαν συνοδεύοντες μετά του αντιτορπιλικού “Blankley” οκτώ κενά πλοία, φέροντα μερικούς τραυματίας [...]

Από ώρας 23:08, ενώ η νηοπομπή έπλεε εν τω διαύλω, εσημάνθη αεροπορικός συναγερμός διαρκέσας μέχρις ώρας 00:30 της 7^{ης} Ιουνίου [...]. Τα συνοδά παρήγαγον καπνόφραγμα [...] προς κάλυψιν των νηοπομπών [...]. Τα εχθρικά αεροπλάνα διήλθον άνωθεν της νηοπομπής πολυβολούντα, ενώ τας βόμβας των έρριπτον εις τα παρά την ακτήν ευρισκόμενα πλοία. Εβάλλομεν κατά των εχθρικών αεροπλάνων [...] μέχρις ώρας 00:23 [...].

Η νηοπομπή [...] έφθασεν εις τον προορισμόν της, έχουσα μερικά θύματα εκ των πολυβολισμών ημείς, δε, [...] επλεύσαμεν εις Spithead. »

(*) Σ.Σ. Η κωδική ονομασία της απόβασης στη Νορμανδία ήταν “Overlord”, ενώ “Neptune” αφορούσε το ναυτικό μέρος της.

Στην Έκθεση του ναυάρχου Δημ. Φωκά για τη δράση του Β.Ν. κατά τον πόλεμο 1940-1944, διαβάζουμε για τον «Κριεζή».

«Κατά την 23^η Μαΐου (1944) και περί το μεσονύκτιον, ο «Κριεζής» εκτελών περιπολίαν ανατολικώς της νήσου Wight, ενετόπισε δια του ραντάρ στόχον, όστις μετ' ολίγον έβαλε φωτιστικά βλήματα. Εν αμφιβολία περί της εθνικότητας του στόχου, ο κυβερνήτης [...] διέταξε την αφήν των πλοϊκών εις τρία διαδοχικά διαλείμματα και επειδή [...] ούτε εις τας επανειλημμένας κλήσεις απήντα [...], ούτε σήμα αναγνωρίσεως έδιδεν, ο «Κριεζής» ήνοιξεν πυρ [...]. Εις 700 υάρδας, ο στόχος επέδειξε δύο ερυθρούς φανούς και απεμακρύνθη με μεγάλην ταχύτητα. Επρόκειτο περί φιλίου πλοίου μη συμμορφωθέντος εις τα διατάξεις αναγνωρίσεως». Ακολουθεί στην έκθεση του Φωκά η εξιστόρηση της απόβασης στην Νορμανδία όπως παρατέθηκε ανωτέρω από τον ίδιο τον κυβερνήτη και συνεχίζει η έκθεση:

«Ο «Κριεζής» εξηκολούθησεν απαύστως το έργον της συνοδείας νηοπομπών εξ Αγγλίας εις τας περιοχάς της αποβάσεως. Εις μίαν εξ αυτών, της 13/6, είχε δια του Asdic υποβρύχιον επαφήν και εξετέλεσε τρεις επιθέσεις δια βομβών και τρεις δια πολυβόμβου. Μετά τας τελευταίας [...] παρετηρήθησαν πολλαί φυσαλλίδες και άφθονον πετρέλαιον εις την επιφάνειαν της θαλάσσης, καθώς και συντρίμματα. Μολονότι όλαι αι ενδείξεις συνηγορούν [...] ότι επρόκειτο περί υποβρυχίου ο κυβερνήτης [...] διετήρει σχετικώς αμφιβολίας.

Πολλαί και ποικίλαι ήσαν αι συναντώμεναι δυσχέρειαι κατά την εκπλήρωσιν των αδιάκοπων αυτών συνοδειών. Εις μίαν εκ τούτων (της 1/7)[...] δύο αντιπλέουσαι νηοπομπάι συνητήθησαν εις τον διάυλον του Πόρτλαντ, ενώ επεκράτει πυκνοτάτη ομίχλη. Επηκολούθησαν [...] συγκρούσεις μεταξύ των πλοίων. [...]. Ο «Κριεζής» κατώρθωσε να συναντηθή με το αποκοπέν τμήμα της νηοπομπής του, το οποίον ωδήγησεν [...] κατόπιν εις την γαλλικήν ακτήν, την 13.15 της 2/7. Ολίγον μετά ταύτα μέγα βρετανικόν οπλιταγωγόν, εις απόστασιν 1.000 μέτρων από του «Κριεζή», ευρεθέν υπό την επήρειαν γερμανικής νάρκης, [...] εβυθίζετο.

Την 5/7 ο «Κριεζής», μετέχων συνοδείας εκ Γαλλίας προς Πόρτλαντ και ευρισκόμενος εντός του αγρευομένου διαύλου, ησθάνθη τρεις διαδοχικάς και ισχυράς υποβρυχίους εκρήξεις, προερχομένας προφανώς από νάρκας νέου συστήματος.

Ήγγιζε πλέον το τέρμα της συμμετοχής του «Κριεζή» εις τας αποβατικάς επιχειρήσεις της Νορμανδίας κατά τας οποίας επανειλημμένως [...] είχαν ορισθεί ως αρχηγός της συνοδείας. »

Από τις αναμνήσεις του βετεράνου πλοιάρχου Γρηγ. Παυλάκη όπως παρουσιάζονται στο βιβλίο του Αναστ. Δημητρακόπουλου: «Β.Π.Π. οι πολεμιστές του Ναυτικού θυμούνται» μεταφέρω ορισμένα στοιχεία για την περίοδο εκείνη που ο ανθυποπλοίαρχος, τότε, Γρηγ. Παυλάκης, ήταν ύπαρχος στον «Κριεζή».

Το Φεβρουάριο του 1944 σε ένα ταξίδι στο Βόρειο Ατλαντικό για να αποφύγουμε τα γερμανικά υποβρύχια ανεβήκαμε πολύ ψηλά μέχρι τα όρια των παγόβουνων και επί τέσσερις μέρες, ταξιδεύαμε σε μεγάλη τρικυμία και χιονοθύελλα. Ένα βράδυ στις 1.30, μετά από ειδοποίηση, ανέβηκα στην ανοιχτή γέφυρα και βρήκα τον αξιωματικό φυλακής, παγωμένο στην κοκκαλιασμένη κάπα του και με τη μάνικα ατμού, καυτό τσάϊ και μπόλικο ρούμι, προσπαθούσαμε να τον συνεφέρουμε.

Σε άλλο σημείο αναφέρει για την ημέρα της απόβασης: Κατά τις 9 το πρωί ακούστηκε από το megάφωνο της γέφυρας του «Κριεζή», η βαρεία φωνή του Τσώρτσιλ από το BBC: «Σήμερα την πρωίαν, ναυτικάι δυνάμεις του Ηνωμένου Βασιλείου, των ΗΠΑ, του Καναδά, της Γαλλίας, της Πολωνίας, της Νορβηγίας, της Ολλανδίας και της Ελλάδος, ενήργησαν απόβασιν εις την Ευρώπη. Αι επιχειρήσεις εξελίσσονται σύμφωνα με το σχέδιον». Ο κυβερνήτης μας, ο αείμνηστος Δημ. Κιοσσές, με τον πατριωτισμό και τη

θρησκευτική ευλάβεια που τον διέκρινε μάς έδωσε το χαρούμενο χαιρετισμό, «Χριστός Ανέστη».

Για τον κυβερνήτη του, γράφει ο Παυλάκης: Η τύχη επεφύλαξε σε εμάς τους άνδρες του «Κριεζή» να έχουμε κυβερνήτη τον Κιοσσέ, έναν άρτιου χαρακτήρα γενναίο αξιωματικό, με μεγάλο πατριωτισμό, ικανότητες, αρετές και χιούμορ που σπάνια συναντά κανείς. Αυτός ήταν και ο κύριος λόγος που το επιτελείο και το πλήρωμα αντιμετώπισαν όλες τις αντίξοες συνθήκες με ομοψυχία και ψυχραιμία με χιούμορ και απόδοση και χωρίς καμία εσωτερική αναταραχή.

Ο αείμνηστος ναύαρχος Κιοσσές τελειώνει το άρθρο του για την απόβαση στην Νορμανδία, γράφοντας:

«Αυτά, λοιπόν, μου ήλθον ως αναμνήσεις και μαζί με αυτές τας αναμνήσεις, ζωντανεύουν πάλιν εις τον νουν μου πολλάι εικόναι από την υπηρεσίαν μου εις τον προσφιλή μου «Κριεζήν», το τυχερό αυτό καράβι εις δυσκόλους και κακάς στιγμάς πολέμου και κακοκαιρίας.

Εύχομαι η Παναγία και ο προστάτης μας Άγιος Νικόλαος να φυλάττουν και να βοηθούν πάντοτε τον «Κριεζήν» και η καλή τύχη να ταξιδεύη διαρκώς μαζί του.

Εις εσάς, δε, αγαπητοί μου αξιωματικοί, υπαξιωματικοί και ναύται, που υπήρξατε πειθαρχικοί, ακούραστοι, γενναίοι και πιστοί όταν υπηρετούσατε μαζί μου εις τον «Κριεζήν», πάντοτε θα οφείλω χάριτας».

Για την ιστορική αλήθεια οφείλω να αναφέρω ότι στο τέλος της 6^{ης} Ιουνίου 1944, της Ημέρας-D, της πιο Μεγάλης Μέρας, η απόβαση στη Νορμανδία είχε επιτύχει. Το προγεφύρωμα είχε εγκατασταθεί.

Χρησιμοποιήθηκαν σχεδόν 5.000 πλοία, 4.126 μεταφορικά με τη συνοδεία 800 περίπου πολεμικών μεταξύ των οποίων και οι κορβέτες «Κριεζής» και «Τομπάζης». Η μεγαλύτερη αρμάδα της Ιστορίας. Επίσης χρησιμοποιήθηκαν 2.935 αεροπλάνα και 867 ανεμόπτερα.

Μέσα σε 17 ώρες αφότου οι Σύμμαχοι πάτησαν στην ακτή αποβιβάστηκαν 132.175 άνδρες. Απ' αυτούς στην ακτή άφησαν τη ζωή τους 6.000 Αμερικανοί και 4.300 Βρετανοί.

Ο αείμνηστος ναύαρχος Δημήτριος Κιοσσές τιμήθηκε με πολλές τιμητικές διακρίσεις μεταξύ των οποίων ξεχωρίζουν δύο Πολεμικοί Σταυροί Γ' τάξεως που απονεμήθηκαν : Ο πρώτος στις 25 Μαΐου 1945 επειδή υπηρετών επί της κορβέτας «Κριεζής» από την παραλαβή της υπό δυσμενείς συνθήκας μακράν ελληνικών βάσεων, επέδειξεν αντοχήν εις την σκληράν ζωήν, άριστα ναυτικά προσόντα, ενθουσιασμόν και αυτοθυσίαν εξαιρετον εις τρόπον ώστε επετεύχθη η καθ' όλα επιτυχής συμμετοχή του πλοίου του εις συνοδείας Βορείου Ατλαντικού, Δυτικής Αγγλίας και αποβατικής επιχειρήσεις Δυτικού Μετώπου δια την απελευθέρωσιν της Ευρώπης, την χαραυγήν της 6^{ης} Ιουνίου 1944, κυβερνήτης του πλοίου.

Ο δεύτερος απονεμήθηκε στις 16 Ιανουαρίου 1952, για την εξαιρετον δράσιν κατά τας [...] επιχειρήσεις της περιόδου 1947-1950.

Ο ναύαρχος Κιοσσές απεβίωσε στην Αθήνα στις 16 Ιανουαρίου 1985. Ανήκει στη γενιά αυτών που στη ζωή τους δεν δοκίμασαν καμία άλλη χαρά από τη χαρά της προσφοράς και της θυσίας. Τότε που ο θάνατος ήταν μία καθημερινή πράξη, με απόλυτο όπλο την ψυχή και το αίμα έδειξαν πόσο ταυτόσημος είναι ο Έλληνας με τον ήρωα. Όσο θα περνάει ο καιρός τόσο θα μεγαλώνουν στη συνείδηση των ανθρώπων οι ηθικές διαστάσεις της τραγικής αυτής γενιάς.

Όλοι εμείς, κλίνουμε ευλαβικά το γόνυ αποτιόντας φόρο τιμής και ευγνωμοσύνης σε αυτούς που πολέμησαν και πολλοί έπεσαν στα πεδία των μαχών για να ζούμε σήμερα ελεύθεροι...